

Dedemin Evi

– ylmztzgl · 07 Temmuz 2021

Sabah güneşinin yeni yeni günün kapısını zorladığı sıralarda, döküm sobanın çıtırtısıyla uyanıp yün yorganın altında bir kedi gibi gerinip, döküm kuzinenin üstündeki bakır güğümün ıslığıyla içinizde sebepsiz bir sevinç kıpırtısı oluşturan, serin ama soğuk olmayan odanın o huzur ve dinginlik veren ahşap tavanından gözlerinizi yavaşça sobadan yayılan kızarmış ekmek kokusuna doğru çevirdiğinizde çocukluğunuzla yüz yüze gelirdiniz.

Ya yaz tatilidir yada sömestre.

Hemencecik gözünüzün önüne gelen dedenizin evinde.

Çift kanatlı cümle kapısında hani kapıyı çalmaya yarayan tunçtan dökülmüş kibar bir kadın eli şeklinde kapı tokmaklarından olan, çürümüş portakallarda oluşan küf rengi yeşil olur ya o tokmaklar, genellikle, eğer o evin geleni gidene çok olmuyorsa eğer .

Oysa misafiri çok olan evlerin kapı tokmakları okullardaki Atatürk büstünün çocukların teneffüslerde devamlı elleriyle dokunmasından kayganlaşıp mat bir sarıya dönüşen Atatürk ün burnu gibi olur, güneş vurduğunda yaldız sız ama samimi bir pırıltıyla parlarlardı. (o zamanlar Atatürk ün büstleri bizim ulaşım dokunabileceğimiz yükseklikte olurdu ve biz büyüdükçe daha yükseğe daha da yükseğe en sonunda ulaşamayacağımız yüksekliklere koyulmaya başlandı her nedense) gelen misafirin elinde zarif bir hanımın tokalaşması gibi avucunun içinde çalardı ahşap kapıyı bu kapı tokmakları. hatırlamadınız mı?

Hatta genelde sağ el ve yüzük parmağında bir alyans olurdu. Genelde büyük masif taş bir basamakla geçilirdi bu kapılardan hatta bazılarında, kapının dışına yine çocukların eremeyeceği bir yükseklikte kapıda açılan bir deliğe, bir ucu ahşap bir makaraya bağlanmış ve bahçeyi boydan boya geçen bir galvaniz telle iç kapının yakınındaki bir ağaca gerilip ucuna ya tunçtan bir deve çanı yada demir den yapılmış sığır çanlarının çıkardığı misafir var melodisi çalan kapı çingirakları olurdu. Bu çingirakları genelde aileden olanlar, hısımlara ve komşular diğer tokmağı misafirler uzaktan gelenler kullanırdı. Bu kapıların üstünde çift zaviye li sundurmaları olur yağmurda karda kapının açılmasını bekleyen misafirlerin ıslanmasını önlerdi.

Kapıdan girdiğinizde genellikle kayrak taşlarından yapılmış bir döşemenin üzerinden hafif kıvrılarak ta olsa iki katlı eve doğru giderken yolun sağında ve solundaki badana edilmiş tenekelerde ki ortancalar karşıları gelenleri.

Ortancalar yüksek bahçe duvarları ve taş döşeme yolun arasında kalan toprak bahçe ile ekili bir çok farklı gül fidanı ve meyve ağaçları arasında küçük bir Çin seddi gibi uzanırlardı.

Bahçelerde genellikle erik, mürdüm, dut, yemiş, kayısı, elma, armut, ayva, yeni dünya hatta muşmula ağaçları olur ve meyvelerin birbirine karışan aromaları tüm çocukların başlarını döndürür adeta sarhoş ederdi.

Eve doğru yakınlaştıkça büyük bir kuyu ve çıkırığı adeta bahçedeki meyveleri koruyup gözetken bir korkuluk gibi heybetli bir şekilde durur, geceleri küçük çocukların zihinlerini işgal ederek korkutur ağlayarak uyanmalarına sebep olurdu, çünkü kuyuya yaklaşmak kesinlikle yasaktı bizlere .

Girişteki sofaya gelmeden daha taş evin ahşap kapı pencere ve kepenklerinin çıralanmış kokusu, asma çardağının yanındaki küçük yuvasından çıkıp alacalı bükümlü küçük bir tatlı su yılanı gibi birinci katı geçip ikinci katı saran hanım elinin hatta arka bahçedeki ıhlamurun kokusunun arasından kesif bir şekilde burnumuza gelmesi özlediğimiz bir kokuydu.

İç kapının yani sofanın önünde yine kayrak taşından kaplanmış genişçe bir avlu olurdu. Bu dikdörtgen küçük avlu güneşten korunması için bir köşesinden ekilmiş bir asma ve çardağı ile korunur, yazları buzlu koruk suları veya tadına doyum olmaz şıralar ile serinlenirdi.

Kuyudan yada tulumbadan çekilen sularla kayrak taşı döşeli yerler yıkanır buz gibi tertemiz olurdu. Çardağın üç tarafında yerden yüksekçe sedirler olur hemen yanı başında bir küçük mangal ile gelen misafirlere mis gibi bol telveli kahveler ikram edilirdi.

Evin ahşap merdivenine çıkmadan önce bahçeye bakan pencere mandalı kaldırılıp yukarı doğru sürülür, tertemiz bahçe havası odaya girerken taze domates dalında yeşil biber ve salatalıkların kokusunun içerisini işgal etmesine izin verilirdi.

Bu arada babaannemizin yeter artık yatakta pineklediğin haydi sofraya! kahvaltı hazır çıkışı ile koşa koşa bahçeye gıcırdayan merdivenlerden seke seke inilir ahşap trabzandan ellerimiz cilalıymış gibi kaydırılırdı, tulumbaya koşup el yüz yıkanır sofraya oturulurdu.

Sofra yaygısının üzerine kurulmuş bakır tepside mis gibi Manyas peyniri, tereyağı, yeşil siyah zeytin, mis kokulu ayva kayısı ve vişne reçeli olur kuzinenin üzerinde kızarmış ekmek dilimleri ile büyükçe bir emaye bir kapın içerisine doğranmış yeşil biber domates ve salatalık üçlüsünün zeytin yağ ile süslenmiş görseline hoyratça kızarmış ekmeklerimiz bandırılırdı mavi emaye çaydanlıktan paşa çayları içilir kızarmış ev ekmeğinin üzerindeki eriyen tereyağının ekmeğin deliklerinden alt tarafından damlayan tereyağ reçel karışımını yalayıp sofradakilerin gülüşmelerine sebep olduktan sonra karın doyurulur allah bereket versin duasını etmeden sofradan kalkılmazdı. sabah kahvaltısından sonra arka bahçedeki ıhlamur ağacına kurulmuş sancağımızda sallanarak vakit geçirmek ne kadarda güzeldi . büyükçe bir salon karşısında ise büyük bir mutfak içinde büyük bir ocaklık olurdu.

O mutfakta duvarda asılı yastaç ta ne börekler açılır ne gözlemeler dürülürdü, hele kış hazırlıklarında ne eriştelere kesilir ne tarhanalar yapılırdı . Ne yufka lar pişirilirdi, bembeyaz çarşaflara kurusun diye ufalanan tarhanaların aralarından o ekşimiş nohutları çıkarıp yemekte biz çocukların en büyük eğlencesi olurdu.

Üst kata hafif gıcırdayan tahta merdivenlerden çıkılır sofadaki divanlarda konuklar dinlenirlerdi.

Divan örtüleri yastıklar mis gibi sabun kokar yatak örtüleri kolalanırdı örgü dantel perdeler çıtır çıtır salınırdı.

Solondaki taş aynalı konsol önündeki pirinç çerçevelerde önce kendilerinin nikah düğün fotoğrafları oğulların kızların düğünleri, torunların mezuniyet fotoları olurdu . Solonun diğer tarafında büyükçe ceviz büfe içinde neler yoktu ki gümüş zemzemlikler Çin porseleni çay ve kahve takımları Bohemya likör takımları ve karaflar, daha neler neler saymakla bitmezdi gözlerimizi alamadığımız bu küçük müzelerin porselen tutamaç lı kapaklarını açmak biz çocuklara zaten yasaktı.

Lafı fazla uzatmak istemiyorum ama böyle bir ev değil mi işte hayallerimizi süsleyen ,hepimizi mutlu eden.

Odalarında yer minderleri, divanda ki yastıklarında kanaviçeler, dışarda asma gölgesi. Demli çay kokan gece on iki sonrası muhabbetleri ,dostlarla tütürülen bir kaç sigara.

Pencereleri yarı açılmış kireç badanalı odalar, her türlü zor uykuyu misafir edip koynunda mışıl mışıl uyutmaya hazır şefkatli ağır yorganlar.

Gelin geçmişimizi koruyalım .hala ayakta ve hayatta kalmaya çalışan bu evleri yıkmayalım.

Şehirlerimizi. kentlerimizi tüm yaşam alanlarımızı betonlaştırmayalım.

Bırakalım can çekişen ruhumuz biraz nefes alsın.

En önemlisi de torunlarımıza bizler gibi anılar biriktirmesi için fırsatlar tanıyalım

Ne dersiniz?

Böyle bir şey sizi mutlu etmez mi?

Yılmaz Tizgöl

Moskova

03 07 2021